

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTOLLE

ASIA Vesilain 14 luvun 4 §:n mukainen hallintopakko hakemus koskien Hangon kaupungin Hangonkylän venesatamassa pitämiä luvattomia venelaitureita.

HALLINTOPAKON HAKIJA

Hakemuksen kohteena olevien Hangon kaupungin laitureiden länsipuolella Hangonkylän lahdella sijaitsevien vakituksessa asuinkäytössä olevien kiinteistöjen Solbacken RN:o 13:0 (78-408-13-0), Tontti 2 RN:o 950:2 (78-9-950-2) sekä Tontti 3 RN:o 950:3 (78-9-950-3) omistajana. Ensin mainittuun kiinteistööni Solbacken kuuluu myös oma vesialue sen rannan edustalla sataman lahdella.

ASIAMIES JA PROSESSIOSOITE

Asianajaja, OTL Juha Sario

HALLINTOPAKKOHAKEMUKSEN KOHTEEN OMISTAJA

Hangon kaupunki

ASIANAJOTOIMISTO YMPÄRISTÖLAKI OY

VIREILLEPANO-OIKEUS

Tässä tapauksessa, jossa valvontaviranomainen on jäljempänä tarkemmin selostettavien tavoin kieltäytynyt ryhtymästä valvontatoimenpiteisiin tai hakemasta hallintopakkoa, on minulla vesilain 14 luvun 14 §:n perusteella luvattomista laituri- ja aallonmurtajarakennelmista haittaa kärsivänä kiinteistönomistajana oikeus mainitun lainkohdan 1 momentin 1 -kohdan mukaisena asianosaisena hakea hallintopakkoa vesilain mukaiselta lupaviranomaiselta.

VAATIMUKSET

- 1) Vaadin, että Hangon kaupunki määrätään lopettamaan sen Hangonkylän lahdella omistamiensa ja ylläpitämiensä laitureiden käyttö ja poistamaan luvattomat rakennelmat tai hakemaan niille vesilain mukaiset luvat kohtuullisessa määräajassa.
- 2) Lisäksi vaadin, että luvattomien rakennelmien omistaja Hangon kaupunki velvoitetaan lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 95 §:n perusteella (viittaus VL 14:5 § 3. mom.) korvaamaan minulle tästä hallintopakkoasiasta aiheutuneet oikeudenkäyntikuluni täysimääräisesti laillisine korkoineen. Erittely kustannuksista esitetään vastaselitysvaiheessa.

PERUSTELUT

1. Hallintopakkohakemuksen kohde

Alla olevasta ilmakuvasta voidaan havaita Hangonkylän lahdella sijaitsevat lukuisat Hangon kaupungin pienvenelaiturit ja aallonmurtajat, jotka sijoittuvat pääosin Hangonkylän lahden läntiseen virtausaukkoon Hangö västra fjärdiin. Kuvassa näkyvät kaikki muut laiturit ovat hakemuksen kohteena olevia kaupungin laitureita lukuun ottamatta lahden luoteiskulmassa sijaitsevaa Hangö Udds Segelsällskap rf:n (jälj. HUS) laituria, jolta edellytettiin vesilupaa sen haitallisten vesistö- ja maisemavaikutusten vuoksi. Lupa tälle laiturille myönnettiin Etelä-Suomen aluehallintoviraston

päätöksellä 18.12.2018 Nro. 212/2018/2. Lahden länsirannalla taas näkyvät minun omistamani rantakiinteistöt.

2. Asian käsittely valvontaviranomaisessa

Valvontaviranomainen selvitti pyynnöstämme Hangon kaupungin laiturien lupatilannetta ja vahvisti asiamiehelleni 28.10.2022 lähetetyssä sähköpostissa (liite 1), että koko Hangonkylän satamakokonaisuudelle on myönnetty vain yksi vesilain mukainen lupa, joka on annettu 25.11.2009 ja joka on koskenut Hangonkylän kalasataman perusparannukseen liittyviä töitä (Länsi-Suomen ympäristölupavirasto Dnro LSY-2008-Y-125). Kaikki muut laituri- ja aallonturttarakennelmat ovat siis vailla vesilain mukaisia lupia.

Viimeisessä vastauksessaan Hangon kaupungin laitureita koskevaan valvontapyyntöni ELY-keskus esittää (sähköposti 5.3.2024 ylitarkastaja Kimmo Nieminen / AA

Juha Sario sekä siihen liittyvä aiempi keskustelu, liite 2) näiden rakennelmien luvantarpeesta muun muassa seuraavaa:

Kuten ELY-keskus on aiemmin todennut, Hangonkylän venesatama on ollut nykyisessä muodossaan ja sijainnissaan olemassa jo vuosikymmeniä ja vakiinnuttanut asemansa venesatamana. Venesataman alueella on voimassa Hangon kaupungin kantakaupungin yleiskaava, jossa satama-alue on merkitty venesatamaksi. Satama on rakennettu vanhan vesilain aikaan eikä sitä ei tuolloin ole luvitettu. ELY-keskuksen tietoon ei ole tullut satamasta aiheutuvia yleisen edun menetyksiä eikä tätä ennen myöskään yksityisen edun menetyksiä.

- - -

Viittaatte Vesilain 14 luvun 2 §:n säännöksiin valvontaviranomaisen velvollisuuksista lainvastaisen menettelyn johdosta. Nykyisen vesilain mukaan kyseessä ei ole aina luvanvarainen hanke. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vesilakia ei ole rikottu eikä tilanne ole vesilain vastainen. Kyseinen pykälä ei näin ollen tule sovellettavaksi.

Lisäksi valvontaviranomaisen vastauksessa on todettu, että suostumustani Hangon kaupungin laitureille ei ole tarvittu koska kiinteistöni on muodostettu vasta 1986 ja olen ostanut naapurikiinteistöt vasta 2017, kun kaupungin laiturit ovat jo olleet paikallaan. Edelleen lausumassa on siteerattu hallinto-oikeuden päätöstä valituksestamme HUS:n laiturin vesitalousluvasta. Tällä päätöksellä ei ole kuitenkaan minkäänlaista oikeudellista merkitystä arvioitaessa vesilain säännösten perusteella sitä, olisiko Hangon kaupungin laitureille pitänyt hakea vesitalouslupaa.

Valvontaviranomaisen kannanotot eri hankkeiden luvanvaraisuudesta ovat hyvin ristiriitaisia, kun Uudenmaan ELY-keskus on paljon vähäisemmän ja vain yhden HUS:n laiturin luvantarpeesta vastaavan valvontapyyntöni johdosta HUS:lle antamassa kehotuksessaan 3.10.2017 (liite 3) pitänyt tämän laiturin haitallisia vaikutuksia merkittävinä. Kirjelmässään ELY-keskus on todennut muun muassa seuraavaa:

”Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan laitureiden muodostama kokonaisuus on sellainen, että ne ovat aiheuttaneet muutoksia alueen virtaamiin, rantaan ja vesiympäristöön ja näistä muutoksista on aiheutunut edunmenetystä yksityiselle edulle eikä edunhaltija ole antanut

hankkeelle kirjallista suostumusta. Lisäksi vesilain mukainen lupa tarvitaan sellaiseen vesialueelle tehtävän rakennelman käyttöön, josta aiheutuu häiriötä toisen kiinteistön käytölle eikä asianomainen ole antanut tähän suostumustaan. (Vesilaki 3 luku 2 §).”

Näyttääkin vahvasti siltä, että valvontaviranomainen ei kohtele yksityistä toimijaa (HUS) samalla tavalla kuin julkista satamanpitäjää eli Hangon kaupunkia.

3. Hangon kaupungin laiturien aiheuttamista haitallisista vaikutuksista

Pyysin edellä mainittua HUS:n laituriluvan valitusprosessia varten Sitowise Oy:n lausunnon laiturien ympäristövaikutuksista Hangonkylän lahdella (lausunto 30.9.2019, liite 4). Tässä lausunnossa on keskitytty luonnollisesti HUS:n laiturihankkeen vaikutuksiin, mutta lausunnon arvioista voidaan tehdä johtopäätöksiä myös Hangon kaupungin laitureiden vesistövaikutuksista.

Niin Hangon kaupungin kuin HUS:nkin laiturirakennelmat sijaitsevat suojaisella sisälahdella, minkä suulla on Östergårdsholmenin saari, jonka luoteis- ja itäpuolelta sataman lahdelta on vesiyhteys muuhun merialueeseen. Nämä saaren molemmin puolin sijaitsevat vesiyhteydet toimivat myös virtausaukkoina, jotka mahdollistavat veden vaihtuvuuden Hangonkylän sataman lahdella. Lahden virtausolosuhteita on selostettu Sitowisen lausunnossa (liite 4, s. 6) muun muassa seuraavasti:

”Tuulen suunnasta riippuen sisälahtea huuhteleva virtaus työntyy sisään joko Hangö västra fjärdin tai Sikvarpssundetin kautta. Hangonkylänlahden vedenlaadun ja trofiatason kannalta on olennaista erityisesti Hangö västra fjärdin kautta tapahtuva sisäänvirtaus. Virtausoloja Hangö västra fjärdin kautta on heikentänyt Juvikenin pohjoispuolelle toteutettu aallonmurtaja, joka kaventaa tärkeää sisäänvirtaussalmea. Kaikkein merkittävimmän virtauksia rajoittava tekijä on kuitenkin virtaussysteemin kapein poikkileikkaus. Kapein poikkileikkaus sijaitsee laiturihankkeen pohjoispuolella, jossa sijaitsee matala Sikvarpssundet, jossa vesisyvyys on 1,5 metriä. Sikvarpssundetin kapeuden takia lahti on herkkä virtausolojen muutosten ajamille vedenlaadun muutoksille.

Pintavirtauksia heikentävät entisestään lahdelle sijoitetut lukuisat laiturit. Luonnollinen suojaisuus yhdistettynä alueen maksimaaliseen käyttöön venesatamana lukuisine laiturirakenteineen sekä merialueen yleiseen rehevöitymiskehitykseen on johtanut epäsuotuisaan kehitykseen Hangonkylänlahdella. Lahti on ollut tunnettu hiekkapohjastaan, mutta lisääntynyt orgaaninen tuotanto yhdistettynä heikentyneisiin virtausoloihin on johtanut vesikasvillisuuden huomattavaan lisääntymiseen ja paljon orgaanista aineista sisältävän pohjasedimenttikerroksen kertymiseen hiekkapohjan päälle. (alleviivaukset tässä)

Hieman myöhemmin lausunnossa (liite 4, kappale 3.4 Vesikasvillisuus, s. 6) käsitellään lahden vesikasvillisuutta, jonka todetaan lisääntyneen erittäin merkittävästi ja jopa siten, että vuonna 2017 koko lahti on ollut vesikasvillisuuden peitossa. Sitowisen lausunnossa juuri uposkasvien massaesiintymisiä pidetään merkinä ”lahden tilan merkittävästä heikkenemisestä”. Laiturien muodostaman virtausesteen yhteyttä Hangonkylän lahden rehevöitymiseen ja merkittävään vesiluonnon tilan heikkenemiseen arvioidaan Sitowisen lausunnossa (liite 4, s. 6) seuraavasti:

”Laiturin vaikutus vesikasvillisuuden merkittävään lisääntymiseen on ilmeinen, vaikka kokonaisuuteen vaikuttavat myös aallonmurtaja ja alueen muut laiturit. Laiturirakennelman poistaminen kokonaan tai osittain todennäköisesti lisääisi veden virtauksia alueella ja siten luontaisesti torjui si alueen vesikasvillisuuden runsastumista ja epäsuotuisia massaesiintymiä.”

Sitowise Oy:n lausunto osoittaa siis ELY-keskuksen esittämän näkemyksen siitä, että Hangon kaupungin laitureista ja aallonmurtajasta ei aiheutuisi yleisen tai yksityisen edun menetyksiä täysin virheelliseksi. Kaupungin rakennelmat virtausesteinä aiheuttavat merkittävää haittaa Hangonkylän lahden hyvin merkittävän rehevöitymisen seurauksena. Luontaisten virtausten estyminen johtaa myös lahden veden laadun voimakkaaseen heikkenemiseen.

Edellä esitetyn perusteella pidän siis täysin kiistattomana sitä, että Hangon kaupungin laiturit ja aallonmurtaja aiheuttavat VL 3 luvun 2 §:n 1. momentin 2 -kohdan mukaisesti ”luonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista” ja saman pykälän

2. momentin mukaisesti ”*edunmenetystä toisen vesialueelle, kalastukselle, veden saannille, maalle, kiinteistölle tai muulle omaisuudelle*”. Näin ollen laitureille on oltava VL 3 luvun 2 §:n säännöksen perusteella vesilain mukainen lupa aivan riippumatta siitä, että kysymys ei ole samaisen luvun 3 §:n tarkoittamasta aina luvanvaraisesta hankkeesta, mihin ELY-keskus näyttää vetoavan luvantarpeen puuttumisen perusteluna.

4. Vastaus ELY-keskuksen perusteluihin Hangon kaupungin laiturien luvanvaraisuudesta

Mitä tulee aluksi ELY-keskuksen väitteeseen siitä, että jonkin luvattoman rakennelman sijainti jo pitkään nykyisellä paikallaan poistaisi siltä luvantarpeen, voidaan todeta, että tällainen tulkinta on oikeudellisesti täysin virheellinen ja kestämaton. Valvontaviranomainen on kannanotossaan myös vedonnut siihen, että laiturit on rakennettu jo aiemman vesilain voimassa ollessa, eikä niitä ”*tuolloin ole luvitettu*”. Tämä väite olisi oikeudellisesti merkityksellinen vain siinä tapauksessa, että laiturit eivät olisi olleet luvanvaraisia aiemman vesilain mukaisen sääntelyn perusteella. Nykyisen vesilain (587/2011) säännös 3 luvun 15 § luvantarpeesta kuuluu seuraavasti:

”Vesitaloushankkeella on oltava lupaviranomaisen lupa, jos se voi muuttaa vesistön asemaa, syvyyttä, vedenkorkeutta tai virtaamaa, rantaa tai vesiympäristöä taikka pohjaveden laatua tai määrää, ja tämä muutos:

1) aiheuttaa tulvan vaaraa tai yleistä vedenvähyyttä;

2) aiheuttaa luonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista taikka vesistön tai pohjavesiesiintymän tilan huononemista;

3) melkoisesti vähentää luonnon kauneutta, ympäristön viihtyisyyttä tai kulttuuriarvoja taikka vesistön soveltuvuutta virkistyskäyttöön;

4) aiheuttaa vaaraa terveydelle;

5) olennaisesti vähentää tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesiesiintymän antoisuutta tai muutoin huonontaa sen käyttökelpoisuutta taikka muulla tavalla aiheuttaa vahinkoa tai haittaa vedenotolle tai veden käytölle talousvetenä;

6) aiheuttaa vahinkoa tai haittaa kalastukselle tai kalakannoille;

- 7) aiheuttaa vahinkoa tai haittaa vesiliikenteelle tai puutavaran uitolle;
- 8) vaarantaa puron uoman luonnontilan säilymisen; tai
- 9) muulla edellä mainittuun verrattavalla tavalla loukkaa yleistä etua.

Vesitaloushankkeella on lisäksi oltava lupaviranomaisen lupa, jos 1 momentissa tarkoitettu muutos aiheuttaa edunmenetystä toisen vesialueelle, kalastukselle, veden saannille, maalle, kiinteistölle tai muulle omaisuudelle. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos edunmenetys aiheutuu ainoastaan yksityiselle edulle ja edunhaltija on antanut hankkeeseen kirjallisen suostumuksensa.

Lupaviranomaisen lupa tarvitaan myös:

- 1) sellaiseen noron tai ojan taikka sen vedenjuoksun muuttamiseen, josta aiheutuu vahinkoa toisen maalle, jos asianomainen ei ole antanut tähän suostumustaan eikä kyse ole 5 luvussa tarkoitettusta ojituksesta;
- 2) sellaiseen vesialueelle tehtävän rakennelman käyttöön, josta aiheutuu häiriötä toisen kiinteistön käytölle eikä asianomainen ole antanut tähän suostumustaan.

Lupa tarvitaan myös luvan saaneen vesitaloushankkeen muuttamiseen, jos muutos loukkaa 1–3 momentissa tarkoitettulla tavalla yleisiä tai yksityisiä etuja.”

Vanhan vesilain (264/1961) vastaava säännös VL 1 luvun 15 § kuului seuraavasti:

”Jollei jäljempänä olevista säännöksistä tai niiden nojalla annetusta luvasta muuta johdu, vesistöistä ei saa johtaa vettä tai ryhtyä vesistöissä tai maalla muuhun toimenpiteeseen siten, että siitä tai sen seurauksena voi aiheutua sellainen vesistön aseman, syvyyden, vedenkorkeuden, vedenjuoksun tai muu vesiympäristön muutos, joka

- 1) aiheuttaa vahinkoa tai haittaa toisen vesialueelle, kalastukselle, maalle, rakennukselle tai muulle omaisuudelle;
- 2) aiheuttaa tulvan vaaraa, yleistä vedenvähyttä tai vesiluonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista;
- 3) melkoisesti vähentää luonnon kauneutta, ympäristön viihtyisyyttä, kulttuuriarvoja tai vesistön käyttökelpoisuutta vedenhankintaan tahi sen soveltuvuutta virkistyskäyttöön;
- 4) huonontaa vesistön puhdistautumiskykyä tai muuttaa valtaväylää tai vaikeuttaa yleisen kulku- tai uittoväylän käyttämistä;

5) aiheuttaa vaaraa terveydelle; taikka

6) muulla edellä mainittuun verrattavalla tavalla loukkaa yleistä etua (vesistön muuttamiskielto).

Mitä 1 momentissa säädetään toimenpiteestä, koskee soveltuvin osin myös rakennelman tai laitteen käyttämistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kielto koskee myös toimenpidettä, josta voi johtua siinä mainitun seurauksen aiheuttava vesistön veden tai pohjan laadun muutos, jollei kysymys ole ympäristönsuojelulain (86/2000) 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tai tämän luvun 19 §:ssä tarkoitettulla tavalla aiheutuvasta pilaantumisesta.

Edellä 1 momentissa mainittu kielto ei kuitenkaan tarkoita toimenpidettä, josta voi aiheutua vahinkoa tai haittaa ainoastaan yksityiselle, jos hän on toimenpiteeseen suostunut.”

Alkuperäisenä tämä vastaava säännös kuului vesilaissa 264/1961 seuraavasti:

”Älköön kukaan, ellei jäljempänä olevista säännöksistä tai niiden nojalla annetusta luvasta muuta johdu, niin johtako vesistöstä vettä tahi ryhtykö vesistössä tai maalla muuhun toimenpiteeseen siten, että siitä voi aiheutua sellainen vesistön aseman, syvyyden, vedenkorkeuden tahi vedenjuoksun muutos, joka saa aikaan vahinkoa tai haittaa toisen vesi alueelle, kalastukselle, maalle, rakennukselle tai muulle omaisuudelle taikka joka aiheuttaa tulvan vaaraa tai yleistä vedenvähyyttä, huonontaa vesistön puhdistautumiskykyä, muuttaa valtaväylää, vaikeuttaa yleisen kulku- tai uittoväylän käyttämistä taikka muulla, edellä mainittuun verrattavalla tavalla loukkaa yleistä etua.

Edellä 1 momentissa mainittu kielto ei kuitenkaan tarkoita toimenpidettä, josta voi aiheutua vahinkoa tai haittaa ainoastaan yksityiselle, jos hän on toimenpiteeseen suostunut.”

Edellä esitetystä voidaan havaita, ettei säännöksen tosiasiallinen sisältö eli hankkeen haitallisiin vaikutuksiin perustuvan luvantarvesäännöksen aineellinen sisältö ole vesialueelle tai yleiselle ja yksityiselle edulle haitan ja vahingon kuvailun suhteen juurikaan muuttunut. Vanhan vesilain aikaisesta oikeuskäytännöstä voidaan taas esittää tähän tapaukseen varsin hyvin rinnastuva ratkaisu KHO 1978-A-II-126, jonka selostus kuuluu seuraavasti:

E ja hänen hakijakumppaninsa olivat vesioikeuteen toimittamassaan hakemuksessa lausuneet, että P:n kunta oli aloittanut mantereen ja saaren välisessä merensalmessa venesataman rakentamisen ilman maa- ja vesi-

alueiden omistajien suostumusta ja vesioikeuden lupaa. Hakijat olivat vaatineet, että vesioikeus heti määräisi keskeytettäväksi rakentamisen ja velvoittaisi kunnan purkamaan jo rakentamansa aallonmurtajan ja saattamaan salmen alkuperäiseen tilaan. Kunnan vesioikeuteen toimittaman selvityksen mukaan satamaan oli tarkoitus rakentaa laiturit noin 100 - 105 veneelle, kiinteä noin 85 metrin aallonmurtaja ja kenttätilaa noin 4000 neliometriä autojen pysäköintiä ja veneiden talvisäilytystä varten. Hankkeen tarkoituksena oli luoda järjestystä kyseiselle alueelle, jossa oli jo usean vuoden ajan pidetty vastaava määrä veneitä ja rakennettu niitä varten laitureita. Kunta oli saanut maa- ja vesialueiden omistajilta suostumuksen rakentamiseen ja asianomainen vesipiirin vesitoimisto oli katsonut, ettei siihen tarvita vesioikeuden lupaa. Vesioikeus oli katsonut, ettei rakentaminen koskenut hakijoiden yksityistä oikeutta eikä etua. Tämän vuoksi ja kun vesihallitus ei ollut esittänyt asiassa vaatimuksia, vesioikeus oli hylännyt hakijoiden vaatimukset. KHO katsoi, että koska hankkeeseen sisältyi muun muassa vesialueen täyttämistä ja väylien ruoppausta sekä kiinteän aallonmurtajan rakentaminen, se saattoi aiheuttaa merensalmessa vesioikeuden luvan edellyttäviä vaikutuksia. Koska vesioikeuden ei näin ollen tullut mainitsemillaan perusteilla hylätä hakemusta, KHO kumosi vesioikeuden päätöksen ja palautti asian vesioikeudelle uudelleen käsiteltäväksi. VesiL 2 luku 2 § 1 mom VesiL 21 luku 3 § Äänestys 6 - 1

Hangon kaupungin Hangonkylän venesatama aallonmurtajarakennelmineen lienee kokoluokaltaan huomattavasti vielä tätä tapausta suurempi hanke. Samana vuonna antamassaan toisessa vuosikirjaratkaisussa KHO 1978-A-II-131 taas lupaa vaativana rakennelmana pidettiin kunnan rakentamaa yhtä 150 metrin pengertä, jonka päässä oli laituri. Muusta vanhan vesilain aikaisesta laiturien luvanvaraisuutta koskevasta oikeuskäytännöstä voidaan vielä mainita esimerkiksi seuraavat tapaukset, joissa rakennelmia oli pidetty luvanvaraisina: KHO 12.1.1983 t. 130 (kaksi laituria ja aallonmurtaja, joiden yhteispinta-ala oli 36 m²); KHO 25.10.1979 t. 4447 (30 venepaikkaa käsittävä venesatama) ja KHO 18.1.1973 t. 176 (35 metriä pitkä 20 venepaikkaa käsittävä laituri).

ELY-keskuksen edelleen esittämä väite siitä, että yleiskaavan mukaisella venesatamavarauksella olisi jotain merkitystä vesilain mukaisen luvantarpeen kannalta on perusteeton. Esimerkiksi edellä mainittu HUS:n laituri, jolta edellytettiin vesilain mukaista lupaa, sijaitsee asemakaavan mukaisella venesatama- eli LV -alueella. Ainoa kytkentä vesilain lupamenettelyn ja kaavoituksen välillä on VL 3:5 §, jossa velvoitetaan lupaharkinnassa ottamaan huomioon asemakaava ja yleiskaavan sekä maakuntakaavan oikeusvaikutukset.

Edellä esitetyn perusteella on pidettävä siis täysin selvänä, että Hangon kaupungin Hangonkylän venesataman laiturit ja aallonmurtajat olisivat vaatineet vesilain mukaisen luvan niin vanhan 264/1961 kuin uudenkin 587/2011 vesilain perusteella. Näin ollen olisi oikeudellisesti ottaen täysin kestävä ratkaisu, että pelkästään ajan kulumisen ja/tai sen, ettei viranomaisen tai kukaan asianosainen ole puuttunut asiaan aiemmin, katsottaisiinkin poistavan kiistatta luvattomien rakennelmien luvantarpeen pysyvästi.

Edelleen ELY-keskus on esittänyt, että vakituksena asuntonani käyttämä kiinteistö olisi niin uusi, että se olisi muodostettu vasta vuonna 1986. Sen lisäksi, ettei tällä seikalla ole oikeudellista merkitystä asianosaisasemani kannalta, on tämä väite myös täysin virheellinen. Kiinteistön päärakennus on rakennettu vuonna 1902 ja isoisäni on ostanut sen vuonna 1908, mistä lähtien se on ollut käytössä perheeni kotina. Merkintä kiinteistön rekisteröinnistä vuonna 1986 johtuu siitä, että tuolloin siihen liitettiin uusia vesialueita. Myöskään sillä seikalla, että olen hankkinut naapurikiinteistöt omistukseeni 2017 ei ole sellaista oikeudellista vaikutusta, että kaupungin luvaton venesatama muuttuisikin luvalliseksi.

5. Yhteenveto ja oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Edellä esitetyn perusteella katson, että aluehallintoviraston on todettava Hangon kaupungin Hangonkylän lahdella ja sen suulla sijaitsevien aallonmurtaja- ja laituri-rakennelmien vaativan vesilain mukaisen luvan ja ryhdyttävä VL 14 luvun 4 §:n mukaisiin hallintopakkotoimiin rikkomuksen ja laiminlyönnin oikaisemiseksi. On hyvin selvää myös edellä lainatun Sitowise Oy:n lausunnon perusteella, että Hangon kau-

pungin pienvenesataman laajat rakennelmat aiheuttavat niin merkittäviä haitallisia vesistövaikutuksia, että niiden sallittavuutta nykyisissä paikoissaan ja nykyisen ko-
koisina tulisi arvioida asianmukaisten tutkimusten ja selvitysten perusteella. Tälle
hyvin merkittävälle satamakokonaisuudelle on nähdäkseni saatava asianmukaiset VL
3 luvun 10 §:n mukaiset lupamääräykset ”*hankkeesta ja sen toteuttamisesta aiheutu-
vien haittojen välttämiseksi siten kuin 2 luvun 7 §:ssä säädetään*”.

Koska valvontaviranomainen on kieltäytynyt ryhtymästä hallintopakotoimiin tässä
asiassa, on minun pitänyt oikeuteni valvomiseksi laittaa itse asianosaisena tämä asia
vireille lupaviranomaisessa eli aluehallintovirastossa. Tällöin olisi erityisen kohtuu-
tonta, jos minun pitäisi pitää tästä hakemuksesta minulle aiheutuvat oikeudenkäynti-
kuluni omana vahinkonani.

Helsingissä 10. päivänä kesäkuuta 2024

Juha Sario
Asianajaja, OTL
Espoo

Liitteet:

Liite 1: sähköposti 28.10.2022 ylitarkastaja Kimmo Nieminen / AA Juha Sario ja sitä edeltänyt kes-
kustelu

Liite 2: sähköposti 5.3.2024 ylitarkastaja Kimmo Nieminen / AA Juha Sario ja sitä edeltänyt kes-
kustelu

Liite 3: Uudenmaan ELY-keskuksen kehoitus 3.10.2017

Liite 4: Sitowise Oy:n lausunto Laitureiden pysyttäminen Hangonkylän venesatamassa – Keskeiset
huomiot hankkeen ympäristövaikutuksista ja hakemuskäytöistä 30.9.2019

Lähettäjä: Nieminen Kimmo (ELY) <kimmo.nieminen@ely-keskus.fi>

Lähetetty: tiistai 5. maaliskuuta 2024 15.00

Vastaanottaja: Juha Sario <juha.sario@ymparistolaki.fi>

Aihe: VS: Valvontavaatimus / Hangonkylän pienvenesataman lupatilanne

Tervehdys,

Valvontavaatimuksenne 13.2.2024

Kuten ELY-keskus on aiemmin todennut, Hangonkylän venesatama on ollut nykyisessä muodossaan ja sijainnissaan olemassa jo vuosikymmeniä ja vakiinnuttanut asemansa venesatamana. Venesataman alueella on voimassa Hangon kaupungin kantakaupungin yleiskaava, jossa satama-alue on merkitty venesatamaksi. Satama on rakennettu vanhan vesilain aikaan eikä sitä ei tuolloin ole luvitettu. ELY-keskuksen tietoon ei ole tullut satamasta aiheutuvia yleisen edun menetyksiä eikä tätä ennen myöskään yksityisen edun menetyksiä.

Hangö Udds Segelsällskap rf:n (HUS) laiturille ELY-keskus edellytti luvan hakemista jälkikäteen, sillä laituria on laajennettu ja venepaikkoja lisätty ja toimenpiteillä katsottiin voivan olla vaikutusta esim. virtauksiin alueella. Perusteiksi esitettiin myös, että laiturista on aiheutunut edunmenetystä yksityiselle edulle eikä edunhaltija ole antanut hankkeelle kirjallista suostumustaan.

Hangonkylän venesataman rakentamisen yhteydessä ei päämiehenne suostumusta ole luonnollisesti kysytty, koska hän ei ole sataman lähellä sijaitsevia kiinteistöjä tuolloin omistanut. Kyseiset kiinteistötkin on merkitty kiinteistörekisteriin vasta myöhemmin sataman rakentamisen jälkeen (1986 sekä 2017). Vanha vesilaki ei ole myöskään edellyttänyt suostumusta kirjallisena. ELY-keskus huomauttaa, että kiinteistörekistein perusteella päämiehenne on myös hankkinut kaupalla kiinteistöjä omistukseensa vuonna 2017 tietoisena sataman välittömästä läheisyydestä.

Viittaatte Vesilain 14 luvun 2 §:n säännöksiin valvontaviranomaisen velvollisuuksista lainvastaisen menettelyn johdosta. Nykyisen vesilain mukaan kyseessä ei ole aina luvanvarainen hanke. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vesilakia ei ole rikottu eikä tilanne ole vesilain vastainen. Kyseinen pykälä ei näin ollen tule sovellettavaksi.

Esitätte, että ELY-keskus suosii hyvin räikeällä tavalla kunnallista toimintaa yksityiseen laiturin pitäjään verrattuna. ELY-keskus toteaa, että Hangon Itäsataman laajennus sekä Hangonkylän kalasataman perusparannus on luvitettu ja myös Hangonkylän venesataman mahdollisten tulevien muutostöiden yhteydessä luvantarve arvioidaan.

Lisäksi vielä ote Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen perusteluista koskien tekemäänne valitusta Hangö Udds Segelsällskap rf:n laitureiden luvasta:

”Oikeuskäytännön perusteella (korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätös KHO 2006:59) maisemallinen haitta, joka johtuu kiinteistön alueen ulkopuolella tapahtuvasta muutoksesta, edellyttää korvauksen määräämistä vain siinä poikkeustapauksessa, että kiinteistön omistajalla olosuhteiden kokonaisarvioinnin perusteella on suojattu oikeusasema maisemassa tapahtuvia muutoksia vastaan. Asian arvioinnissa on otettava huomioon kiinteistön etäisyys maiseman muutoksesta, asianomaisen maa-alueen käyttö sekä muut olosuhteet alueella, maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen kaavan sisältö sekä maankäytön muutoksen muut edellytykset. Lisäksi huomiota on kiinnitettävä muutoksen voimakkuuteen, välittömyyteen ja odottamattomuuteen. Hallinto-oikeus katsoo tässä tapauksessa, että kun otetaan huomioon asiassa saatu selvitys muutoksenhakijan kiinteistöjen sijainnista, kysymyksessä olevasta hankkeesta sekä alueen kaavoituksesta ja olosuhteista muutoin, muutoksenhakijalle ei aiheudu hankkeesta vesilain mukaan korvattavaa maisemahaittaa.

Laitureiden aiheuttamaa meluhaittaa arvioitaessa on otettava paikallisina olosuhteina huomioon, että kyseessä on venesatama-alue ja että kyseisten venelaitureiden tavanomaisesta käytöstä aiheutuvan melun on katsottava olevan kohtuullista. Hallinto-oikeus katsoo, että muutoksenhakijalle ei aiheudu valituksessa ja vastaselityksessä esitetyn perusteella vesilain 13 luvun 1 §:n 1 kohdassa ja saman luvun 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua, korvattavaa edunmenetystä”.

Edellä mainituilla perusteilla ELY-keskus ei edelleenkään näe syytä ryhtyä toimenpiteisiin Hangonkylän venesataman osalta.

Parhain terveisin,

Kimmo Nieminen

Ylitarkastaja | Överinspektör

kimmo.nieminen@ely-keskus.fi

0295 021 339, vaihde | växel 0295 021 000

Vesistöyksikkö | Enheten för vattendrag

Uudenmaan ELY-keskus, Opastinsilta 12 B, PL 36, 00521 Helsinki

NTM-centralen i Nyland, Semaforbron 12 B, PB 36 00521 Helsingfors

www.ely-keskus.fi/uusimaa | www.ntm-centralen.fi/nyland

Lähetäjä: Juha Sario <juha.sario@ymparistolaki.fi>

Lähetetty: tiistai 13. helmikuuta 2024 11.28

Vastaanottaja: Nieminen Kimmo (ELY) <kimmo.nieminen@ely-keskus.fi>; ELY Kirjaamo Uusimaa <kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi>

Kopio: Pihlakari <miiia.pihlakari@ymparistolaki.fi>

Aihe: VS: Valvontavaatimus / Hangonkylän pienvenesataman lupatilanne

Vesilain mukainen valvontaviranomainen /

Ylitarkastaja Kimmo Nieminen,

Pyydämme kirjaamaan tämän valvontavaatimuksen valvontaviranomaisessa vireillepannuksi asiaksi ja kuittaamaan tämän viestin perille tulleeaksi.

Palaan päämieheni puolesta tähän valvontavaatimusasiaan. Vaikka aiemmasta alla olevasta kannanotostanne on kulunut jo jonkin verran aikaa, ei Hangon kaupungin venesataman aiheuttama haitta ja häiriö päämieheni kiinteistöille ole poistunut mihinkään.

Kiistatonta asiassa on vastauksennekin perusteella se, ettei Hangon kaupungilla ole lain edellyttämiä vesilain mukaisia lupia satamalleen. Vastaavassa tapauksessa samalla lahdella sijaitsevan yksityisen toimijan Hangö Udds Segelsällskap rf:n (HUS) paljon pienemmälle laiturirakennelmalle velvoitettiin valvontaviranomaisen toimesta hakemaa jälkikäteen vesilain mukaista lupaa, vaikka myös tässä tapauksessa luvaton laituri oli ollut paikallaan jo hyvin pitkän ajan. Esimerkiksi vertaillen toisaalta HUS:n laiturin ja toisaalta Hangon kaupungin venesataman minun kiinteistölleni aiheuttamaan haittaa esittää Hangon kaupungin ympäristölautakunta HUS:n laiturin toimenpideluvasta tekemääni oikaisuvaatimukseen antamassaan päätöksessä (liitteenä) seuraavaa:

”Viereisessä Hangonkylän venesatamassa on yli 600 venepaikkaa, jotka hallitsevat maisemaa ja jotka ovat huomattavasti enemmän ja selvemmin näkyvissä oikaisuvaatimuksen esittäjälle.”

Edellä esitetyn tavoin vesilain mukainen valvontaviranomainen Uudenmaan ELY-keskus ei siis tässä tapauksessa noudata perustuslain 6 §:n säännöstä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta, vaan suosii ratkaisussaan selvästi hyvin räikeällä tavalla kunnallista toimintaa yksityiseen laiturin pitäjään verrattuna. Katsommekin päinvastoin, että julkisen toimijan kuten Hangon kaupungin tulisi noudattaa kaikissa toimissaan erityisen tarkasti lakia ja täyttää huolellisesti kaikki mahdolliset luvanhakovelvoitteensa.

Vesilain 14 luvun 2 §:n säännös valvontaviranomaisen velvollisuuksista kuuluu seuraavasti:

2 §

Viranomaisen toimet lainvastaisen menettelyn johdosta

Jos tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä ei ole noudatettu, valvontaviranomaisen on asian laatu huomioon ottaen:

- 1) kehotettava lopettamaan säännösten tai määräysten vastainen menettely;*
- 2) pantava vireille 4 §:ssä tarkoitettu hallintopakkoasia;*
- 3) ilmoitettava asiasta poliisille esitutkintaa varten, jollei tekoa ole olosuhteet huomioon ottaen pidettävä vähäisenä.”*

Edellä lainattu säännös on hyvin selkeästi valvontaviranomaista velvoittava sen suhteen, että lainvastaiseen menettelyyn on puututtava lain säännöksen edellyttämin tavoin. Missään vesilaissa ei myöskään ole käsittäksemme sellaista säännöstä, että kannanotossanne

esitetyn tavoin ”vuosikymmeniä” jatkunut luvaton toiminta muuttuisi laittoman tilanteen pitkän keston perusteella lailliseksi.

Edellä esitetyn perusteella päätöksenne olla ryhtymättä valvonnallisiin toimenpiteisiin vesilain 14 luvun 2 §:n edellyttämällä tavalla on lainvastainen ja tarkoittaa sitä, että valvontaviranomainen laiminlyö tarkoituksellisesi virkavelvollisuuksiaan.

Näin selkeässä lainvastaisessa tilanteessa valvontaviranomaisen on myös kohtuutonta edellyttää esittämällänne tavalla, että yksityinen haitankärsijä ryhtyy omalla kustannuksellaan toteuttamaan niitä valvontatoimia, jotka VL 14:2 §:n mukaan kuuluvat valvontaviranomaiselle eli joutuu itse hakemaan hallintopakkoratkaisua lupaviranomaiselta.

Edellä esitetyn perusteella vaadimme, että arvioitte uudelleen päätöstänne olla valvontaviranomaisena ryhtymättä lain edellyttämiin valvontatoimenpiteisiin.

Juha Sario
Asianajaja, OTL
juha.sario@ymparistolaki.fi
0400 - 770 411

Asianajotoimisto Ympäristölaki Oy
Huopalahdentie 24, 00350 Helsinki
puh. toimisto 0400 774858
<http://www.ymparistolaki.fi>

Tämä sähköposti on luottamuksellinen ja tarkoitettu ainoastaan vastaanottajalle. Mikäli ette ole viestissä tarkoitettu vastaanottaja, olkaa hyvä ja ilmoittakaa siitä lähettäjälle ja tuhotkaa viesti välittömästi.

This e-mail is confidential and is meant for the recipient only. If you are not the intended recipient, please inform the sender of this message and destroy it immediately.

Lähettäjä: Nieminen Kimmo (ELY) <kimmo.nieminen@ely-keskus.fi>

Lähetetty: perjantai 25. marraskuuta 2022 13.29

Vastaanottaja: Juha Sario <juha.sario@ymparistolaki.fi>

Kopio: Ville Wahteristo <ville.wahteristo@hanko.fi>

Aihe: VS: Valvontavaatimus / Hangonkylän pienvenesataman lupatilanne

Tervehdys,

Pyysitte ELY-keskusta toimittamaan teille tiedot siitä, mihin toimenpiteisiin se on valvontavaatimukseenne johdosta ryhtynyt koskien Hangonkylän venesatamaa.

Hangonkylän venesatama on ollut nykyisessä muodossaan ja sijainnissaan olemassa jo vuosikymmeniä ja vakiinnuttanut asemansa venesatamana. Venesataman alueella on voimassa Hangon kaupungin kantakaupungin yleiskaava, jossa satama-alue on merkitty venesatamaksi. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan venesatamasta ei ole vuosikymmenten aikana aiheutunut haittaa yleiselle edulle eikä ELY-keskus katso aiheelliseksi ryhtyä toimenpiteisiin Hangonkylän venesataman osalta. Jos asiakkaanne kokee, että venesatama aiheuttaa nykyisin haittaa ja vahinkoa hänen omistamilleen kiinteistöille, teidän on mahdollista laittaa hallintopakkoasia vireille Etelä-Suomen aluehallintovirastossa.

Terveisin,

Kimmo Nieminen

Ylitarkastaja | Överinspektör

kimmo.nieminen@ely-keskus.fi

0295 021 339, vaihde | växel 0295 021 000

Vesivarojen hoito | Vård av vattenresurser

Uudenmaan ELY-keskus, Opastinsilta 12 B, PL 36, 00521 Helsinki

NTM-centralen i Nyland, Semaforbron 12 B, PB 36 00521 Helsingfors

www.ely-keskus.fi/uusimaa | www.ntm-centralen.fi/nyland

Lähettäjä: Juha Sario <juha.sario@ymparistolaki.fi>

Lähetetty: keskiviikko 2. marraskuuta 2022 15.42

Vastaanottaja: Nieminen Kimmo (ELY) <kimmo.nieminen@ely-keskus.fi>; ELY Kirjaamo Uusimaa <kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi>

Kopio: ; Miia Pihlakari <miia.pihlakari@ymparistolaki.fi>; Ville Wahteristo <ville.wahteristo@hanko.fi>

Aihe: Valvontavaatimus / Hangonkylän pienvenesataman lupatilanne

Uudenmaan ELY-keskukselle,

Alla olevaan viestiin viitaten teen tällä sähköpostilla ELY-keskukselle päämieheni puolesta valvontavaatimuksen Hangon kaupungin Hangonkylän lahdelle sijoittaman pienvenesataman lupatilanteesta. omistaa useita kiinteistöjä Hangonkylänlahdella, joille aiheutuu haittaa ja vahinkoa pienvenesatamasta.

Pyydämme toimittamaan meille tiedot siitä, mihin toimenpiteisiin valvontaviranomainen on tämän vaatimuksemme johdosta ryhtynyt.

Pyydän ystävällisesti kuittaamaan tämän vaatimuksen perille tulleeeksi.

Helsingissä 2. päivänä marraskuuta 2022

Juha Sario
Asianajaja, OTL
juha.sario@ymparistolaki.fi
0400 - 770 411

Asianajotoimisto Ympäristölaki Oy
Huopalahdentie 24, 00350 Helsinki
puh. toimisto 0400 774858
<http://www.ymparistolaki.fi>

Tämä sähköposti on luottamuksellinen ja tarkoitettu ainoastaan vastaanottajalle. Mikäli ette ole viestissä tarkoitettu vastaanottaja, olkaa hyvä ja ilmoittakaa siitä lähettäjälle ja tuhotkaa viesti välittömästi.

This e-mail is confidential and is meant for the recipient only. If you are not the intended recipient, please inform the sender of this message and destroy it immediately.

3.10.2017

Hangö Udds Segelsällskap rf.
Länsiseläntie 1
10940 Hanko

Viite: Valvontapyyntöt 13.5.2017 ja 22.9.2017

Kehotus koskien Hangö Udds Segelsällskap rf:n laitureita, Hanko

Asianajotoimisto Ympäristölaki Oy on tehnyt Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) valvontapyyntön Hangö Udds Segelsällskap rf:n laitureiden vesilain mukaisen luvan tarpeesta. Valvontapyyntö täydentää Hangon kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle 13.5.2017 päivättyä valvontapyyntöä, joka on toimitettu tiedoksi myös Uudenmaan ELY-keskukselle.

Valvontapyyntöjen mukaan alueella ollutta pidempää laituria on jatkettu syksyllä 2016 ja venepaikkoja lisätty siten, että laiturin pituus on tällä hetkellä 90 m ja venepaikkojen lukumäärä on 53 kpl. Valvontapyyntöjen mukaan laitureista ja niiden käytöstä aiheutuu vesilain 3 luvun 2 §:n tarkoittamaa haittaa kiinteistöille 78-408-13-0, 78-9-950-2 ja 78-9-950-3. Lisäksi valvontapyyntöjen mukaan laiturit heikentävät vedenvaihtuvuutta lahdessa, minkä vuoksi niistä aiheutuu myös kyseisessä lainkohdassa tarkoitettua haittaa vesistöille.

Hangö Udds Segelsällskap rf:ltä on 27.9.2017 pyydetty tietoa tehdyistä toimenpiteistä. 2.10.2017 saatujen tietojen mukaan pidempi laituri on rakennettu vuosina 1981/82 ja nyt sitä on jatkettu 79 metristä 83 metriin.

Uudenmaan ELY-keskus, vesilain valvovana viranomaisena, toteaa seuraavaa:

Laitureille ei ole vesilain mukaisia lupia. Laiturit sijaitsevat Hangon 9. kaupunginosan asemakaavan venesatama-alueella (LV).

Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan laitureiden muodostama kokonaisuus on sellainen, että ne ovat aiheuttaneet muutoksia alueen virtaamiin, rantaan ja vesiympäristöön ja näistä muutoksista on aiheutunut edunmenetystä yksityiselle edulle eikä edunhaltija ole antanut hankkeelle kirjallista suostumusta. Lisäksi vesilain mukainen lupa tarvitaan sellaiseen vesialueelle tehtävän rakennelman käyttöön, josta aiheutuu häiriötä toisen kiinteistön käytölle eikä asianomainen ole antanut tähän suostumustaan. (Vesilaki 3 luku 2 §).

Laitureiden rakentamisaikana voimassa olleen vesilain (264/1961) 2 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan, jos rakentamisesta tai rakennelman käyttämisestä saattaa aiheutua 1 luvun 12-15 §:ssä tarkoitettu muutos tai seuraus, on rakentamiseen hankittava vesilain mukainen lupa. ELY-keskus katsoo, että myös rakentamisen aikaan voimassa olleen vanhan vesilain (264/1961) perusteella lupaa olisi edellytetty, mikäli valvontapyyntönsä esitetty haitta olisi tuotu vanhan lain aikaan viranomaistarkasteluun.

Edellä esitetyn perusteella Uudenmaan ELY-keskus kehottaa tältä hakemaan vesilain mukaista lupaa Etelä-Suomen aluehallintovirastolta rakennetuille laitureille. Luvan myöntämisen edellytykset tutkitaan lupakäsittelyssä. Mikäli kehotusta ei noudateta 10.11.2017 mennessä, harkitsee ELY-keskus hallintopakon hakemista kehotuksen noudattamiseksi.

Lisätietoja luvan hakemisesta:

www.ymparisto.fi > [Asiointi ja luvat](#) > [Luvat, ilmoitukset ja rekisteröinti](#) > [Vesilupa](#) > Vesiluvan hakeminen

Etelä-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot ovat seuraavat:

Sähköposti: [kirjaamo.etela\(at\)avi.fi](mailto:kirjaamo.etela(at)avi.fi)

Puhelinvaihe: 029 501 6000

Hämeenlinnan päätoimipaikka:
Ympäristölupavastuualue
Birger Jaarlin katu 15
PL 150, 13101 Hämeenlinna

Helsingin toimipaikka:
Ympäristölupavastuualue
Ratapihantie 9
PL 110, 00521 Helsinki

Yksikön päällikkö

Tero Taponen

Ylitarkastaja

Perttu Ottelin

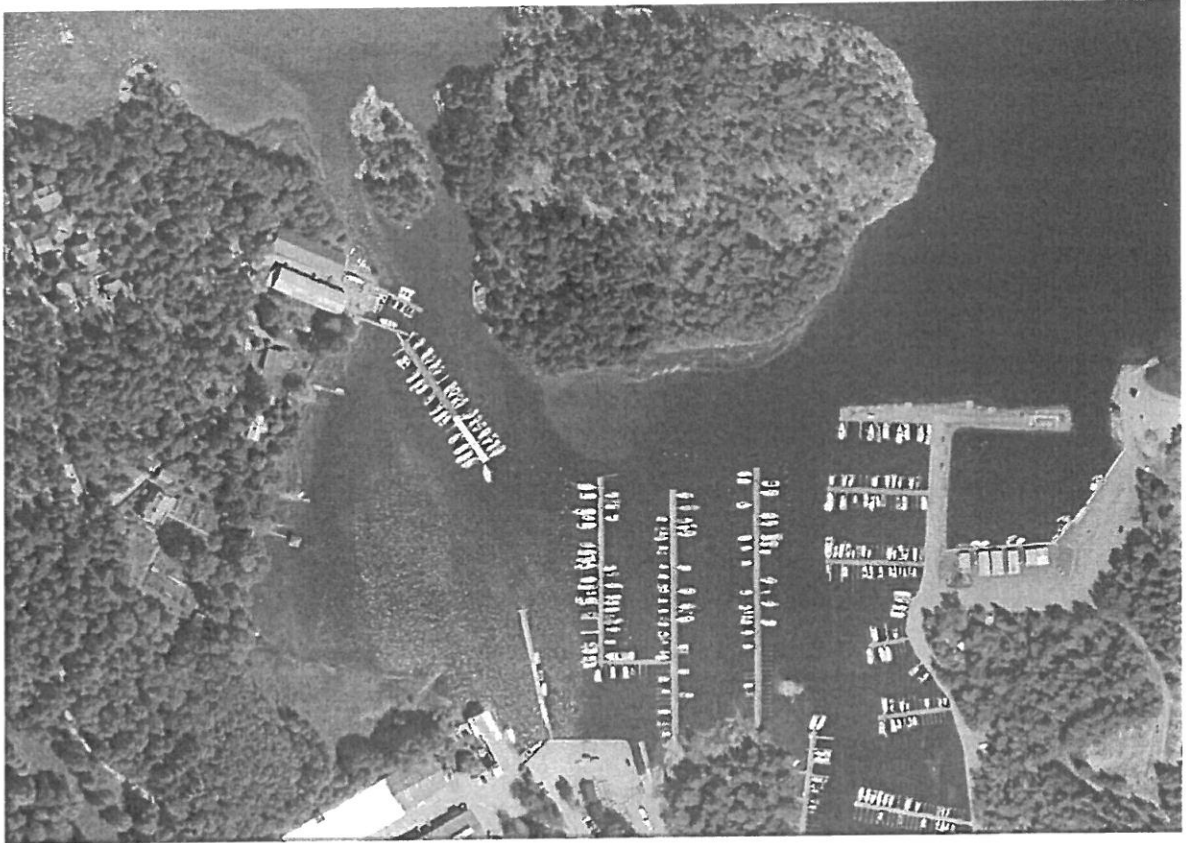
Asiaa Uudenmaan ELY-keskuksessa hoitaa Perttu Ottelin, puh. 0295 021 442.

TIEDOKSI

Hangon kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen (sähköpostilla)
Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen (sähköpostilla)
Asianajotoimisto Ympäristölaki Oy (sähköpostilla)

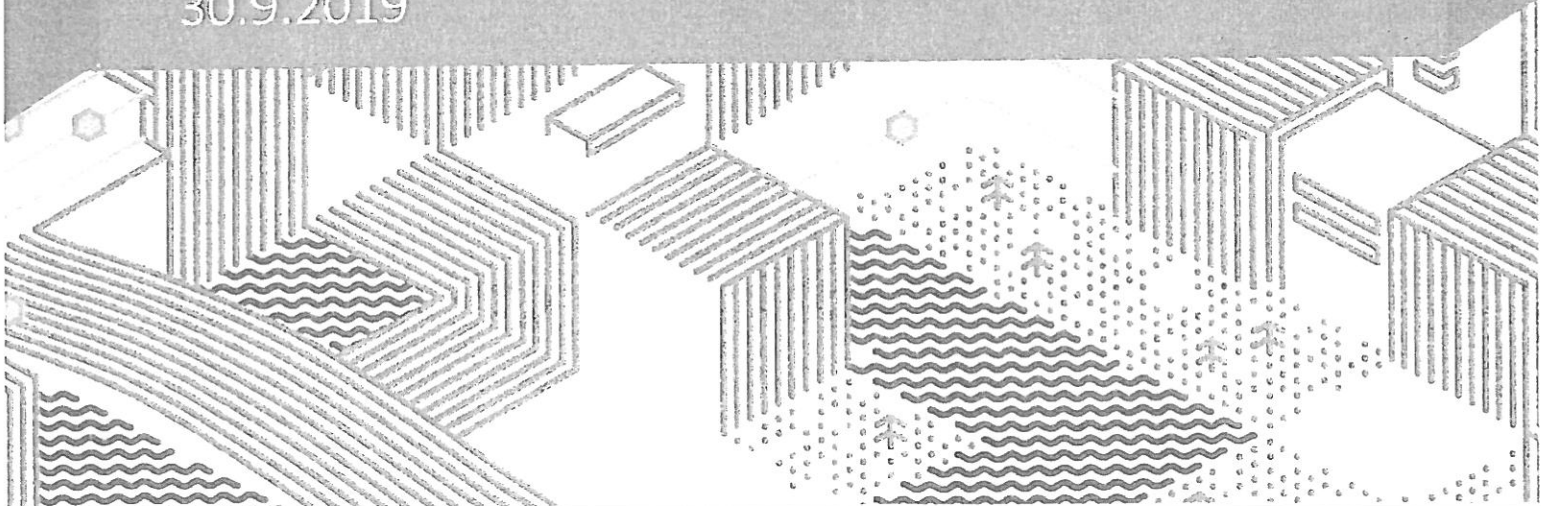
SITOWISE

Sitowise Oy

Laitureiden pysyttäminen Hangonkylän venesatamassa
– Keskeiset huomiot hankkeen ympäristövaikutuksista
ja hakemuskäytäntöjen riittävästä

30.9.2019

Sisällys

1	Yhteystiedot.....	2
1.1	Kohde	2
1.2	Tilaja	2
2	Johdanto	2
3	Yksityiskohtaiset kommentit	2
3.1	Laiturirakenteiden sijoittuminen ja mitoitus	2
3.2	Laiturihanke suhteessa alueen asemakaavaan ja yleiskaavaan.....	3
3.2.1	Asemakaava	3
3.2.2	Yleiskaava.....	5
3.3	Laiturikokonaisuuden vaikutukset virtauksiin ja veden laatuun.....	5
3.4	Vesikasvillisuus.....	6
3.5	Vesitaloushankkeen hyötyjen ja menetysten arvioiminen	7
3.6	Silakan kutualue	7
3.7	Pohjaan kertyneen orgaanisen aineksen sisältämät haitta-aineet.....	7
4	Yhteenveto	8

Kannen kuva: Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna. Luettu 23.9.2019.

1 Yhteystiedot

1.1 Kohde

Hankealue sijaitsee yhteisellä vesialueella 78-408-18- 0 Hangonkylässä, Hangossa.

1.2 Tilaaja

Asianajotoimisto Ympäristölaki Oy, päämiehenään Carl Johan Westman.

2 Johdanto

Hangö Udds Segelsällskap rf on 9.11.2017 Etelä-Suomen aluehallintovirastossa vireille pane-
massaan ja myöhemmin täydentämässään hakemuksessa hakenut lupaa laitureiden pysyttä-
miseen Hangonkylän venesatamassa Hangon kaupungissa. Vesilupapäätös on annettu
18.12.2018 (ESAVI 10982/2017).

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuu-
alue on kahden valvontapyyntönsä johdosta antanut HUS:lle 3.10.2017 kirjallisen kehotuksen
(dnro UUDELY/9400/2017) luvan hakemiseen aluehallintovirastolta laitureiden pysyttä-
miseksi 10.11.2017 mennessä hallintopakkotoimien uhalla. Perusteiksi on esitetty, että laitu-
reiden muodostama kokonaisuus on sellainen, että ne ovat aiheuttaneet muutoksia alueen
virtaamiin, rantaan ja vesiympäristöön ja näistä muutoksista on aiheutunut edunmenetystä
yksityiselle edulle eikä edunhaltija ole antanut hankkeelle kirjallista suostumustaan. Lisäksi
vesilain mukainen lupa tarvitaan sellaiseen vesialueelle tehtävän rakennelman käyttöön,
josta aiheutuu häiriötä toisen kiinteistön käytölle eikä asianomainen ole antanut tähän suos-
tumustaan.

Sitowise Oy on saanut arviointitoimeksiannon Asianajotoimisto Ympäristölaki Oy:n kautta
käydä läpi hankesuunnitelmaa ja hankkeesta tuotettua tietoa. Tiedot ovat koonneet ja arvion-
laatineet FT Sanna Vaalgamaa (ympäristöasiantuntija), FM Sanna Eronen (vesistöekologian
asiantuntija) ja Antti Kinnunen (paikkatietoasiantuntija).

3 Yksityiskohtaiset kommentit

3.1 Laiturirakenteiden sijoittuminen ja mitoitus

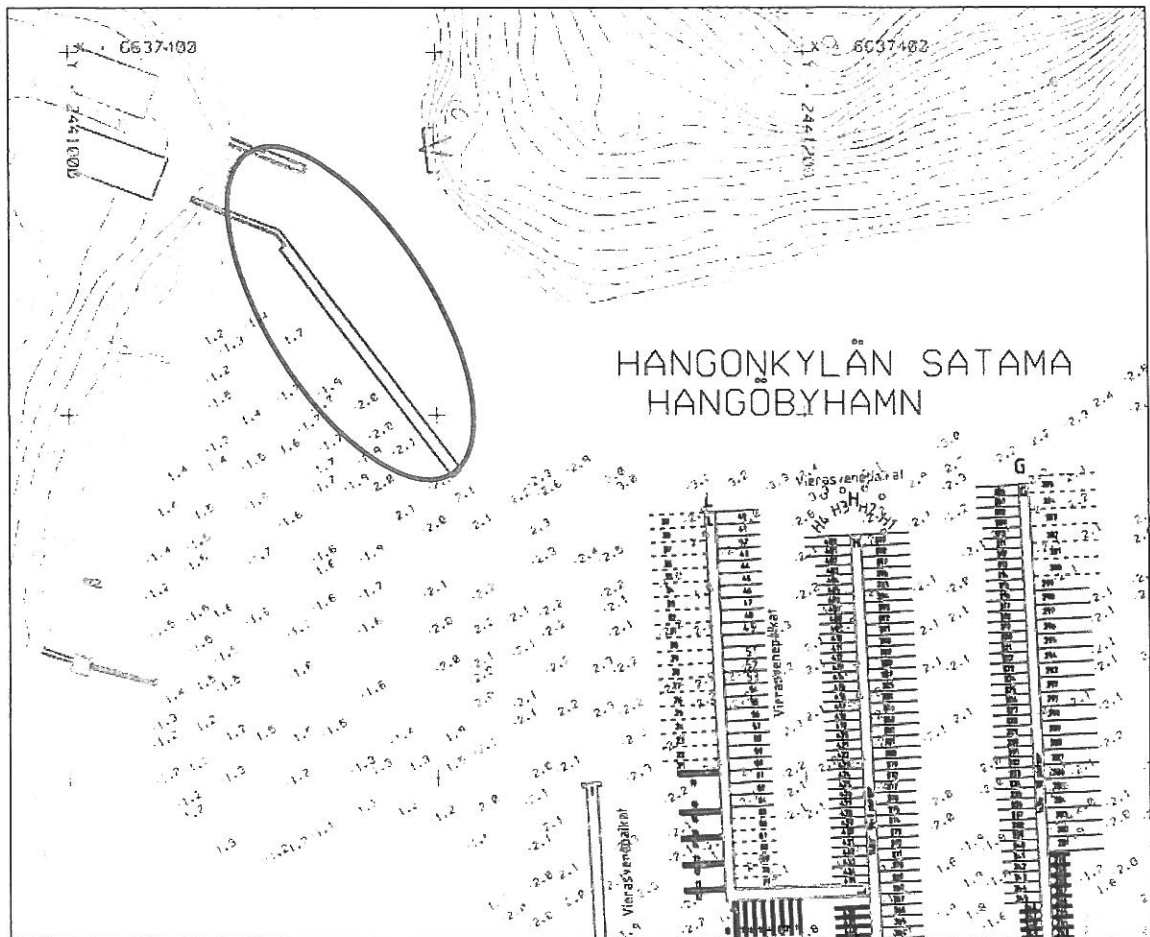
HUS:n pysytettäviä laitureita on kaksi. Laitureista suurempi (laituri A) on betoniponttoni- ja
muoviponttonirakenteinen sekä pienempi (laituri B) betoniponttonirakenteinen (Kuva 1).

Laiturin mitoitus ja sijainti maastossa vastaavat pääpiirteissään vesilupahakemuksessa esitet-
tyä.

Hakija on ilmoittanut laitureiden A- ja B venepaikkojen määräksi $46 + 7 = 53$ venepaikkaa. Ve-
nesatama-alueen pinta-alaksi on karttatarkastelun perusteella mitattu noin **6236 m²**. Alue
käsittää kuvassa 2 rajatun LV-alueen vesialueet. Veneilysatamien yleissuunnitteluohjeessa
(1973) nyrkkisääntönä on esitetty, että vesialueen keskimääräinen bruttotarve venettä kohti

on noin 100 m². Näin arvioiden pysytään useimmiten vesialueen kokonaistarvetta ajatellen ”varmemmalla puolella”. Kaavan osoittama alue on riittävä hakemuksessa esitetylle venepaikkamäärälle.

Laiturialueella vesisyvyys on pääosin 1,4- 2,3 metriä (Kuva 1). Veneilysatamien yleissuunnitteluohjeen mukaan veneen syvyykseen tulee lisätä 0,3 metriä kölivaraksi. Vesisyvyys on niukka purjeveneille, mutta riittävä useimmille alle 10 m moottoriveneille (moottoriveneille, syväys tyyppillisesti 0,5-1m, tarvittava vesisyvyys 0,8-1,3 metriä).

Kuva 1. Laitureiden sijoittuminen

3.2 Laiturihanke suhteessa alueen asemakaavaan ja yleiskaavaan

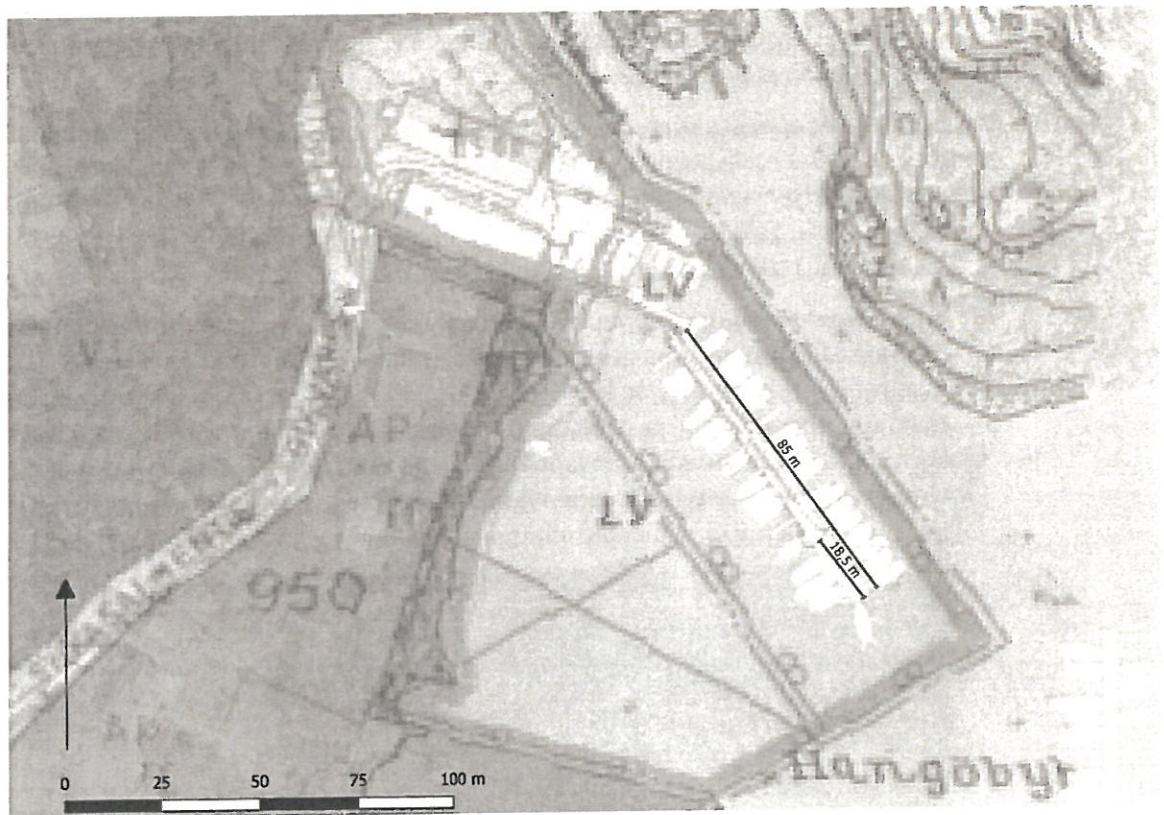
3.2.1 Asemakaava

Hankealueella on voimassa Hangon 9. kaupunginosan asemakaava ja sen muutos. Asemakaavassa hankealue on merkitty venesatamaksi (LV). Asemakaava-alueesta on kuitenkin vahvistamatta laiturin länsipuolinen vesialue (Kuva 2).

Voimassa olevassa asemakaavassa laiturihanke sijoittuu kaavamerkinnän LV-alueelle, jolla merkitään venesatamia. Asemakaavan pohjalla on esitetty kaavanlaadinnan aikainen kanta-kartta. LV-merkityllä alueella on laituri, joka on vesilupahakemuksen mukaista laituria lyhyempi. Kaavaa laadittaessa laki velvoittaa huomioimaan mm. sen, että kaavan mukainen toiminta ei aiheuta ympäristölle tai naapurustolle merkittävää haittaa.

Kaavaa laadittaessa vaikutusarviointien ja aluevarauksen lähtökohtana on todennäköisesti ollut alueella kyseisenä aikana sijainnut laituri. Kyseinen laituri on mitoitukseltaan pienempi ja paremmin kohteeseen sopiva kuin vesilupahakemuksessa esitetty laituri. Näin ollen laiturin toteutuminen isompana lisää haittavaikutuksia kaavavaiheessa arvioituun verrattuna. Isompi laiturirakennelma heikentää pintavirtausoloja lahdessa. Lisäksi pidentynyt laituri kiinnityspaikkoineen heikentää asemakaavassa AP/s-suojelumerkinnällä osoitetun vanhan arvokkaan kiinteistön 78-408-13-0 suojeluarvoa, joka porrastettu puistopuutarha, josta avautuu avoin vesimaisema.

Aluevarauksen suhteen hanke on asemakaavan mukainen, mutta vesialueen maksimaalisen hyödyntämisen takia sen voidaan arvioida aiheuttavan suurempia ympäristövaikutuksia kuin asemakaavan laadinnan yhteydessä todennäköisesti on huomioitu.

Kuva 2. Asemakaavakartta, jonka pohjalla näkyy kaavan laadinnan aikainen kanta-kartta ja alueella silloin ollut laituri. Kaavakartan päälle on sovitettu ilmakuva nykyisestä laiturista, joka on 18,5 metriä pidempi, kuin kaavan laadinnan aikainen laituri. Nykyisessä mitassa laituri rajoittaa enemmän virtauksia kuin kaavan laadinnan aikana alueella ollut laituri. Tiedossa ei ole, että kaavan laadinnan aikaan olisi selvitetty pidemmän laiturin vaikutuksia alueen virtausolosuhteisiin ja vesialueen tilaan. Rastitettu alue on kaavassa vahvistamaton alue (Hangon 9. kaupunginosan asemakaava ja sen muutos).

3.2.2 Yleiskaava

Hangon yleiskaavassa alue on merkitty kaavamerkinnällä LV/s. LV-merkinnällä osoitetaan venesatamia ja venevalkamia ja näihin liittyviä rakennelmia varten varattavat alueet. Merkinnällä /s esitetään alueita, joilla ympäristö säilytetään. Alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset, rakenteet ja viherympäristö tulee säilyttää. Kaavamääräyksen mukaisesti **ennen** asemakaavoitukseen tai **vesirakennushankkeisiin ryhtymistä tulee olla yhteydessä Museovirastoon inventointitarpeen arvioimiseksi.**

Vesilupahakemuksesta ei käy ilmi, että hankkeen lupakäsittelyn aikana hakija olisi ollut Museovirastoon yhteydessä vedenalaisten kulttuurihistoriallisten kohteiden selvittämiseksi ja suojelemiseksi.

3.3 Laiturikonaisuuden vaikutukset virtauksiin ja veden laatuun

Hanke sijoittuu Hangonkylänlahteen, joka on saariston ja salmien rajaama suojaisa lahti Hankoniemen pohjoisrannalla. Itämeren keskimääräiset pitkänajan pintavirtaukset suuntautuvat Hankoniemen länsipuolella länsi-luoteeseen, joten Hankoniemen pohjoispuolella virtauksiin vaikuttavat ensisijaisesti tuuliolojen vaihtelu, Itämeren yleisen pinnankorkeusheilautelut sekä rantojen ja pohjan muodot.

Salmien kapeudesta ja mataluudesta johtuen virtaussuunta niissä on todennäköisesti sama yli koko salmen, eli salmissa ei esiinny kerrostunutta virtausta eikä vaakasuunnassa virtauksen kiertoa. Virtaussuunta todennäköisesti kuitenkin vaihtelee ulkomereltä tulevien pinnankorkeusheilautelujen ajamana syklisesti. Esim. Helsingin seudulla heilautelujen jakso on tyyppillisesti 50-110 minuuttia (Hari & Sipilä 1972).

Voimakkaimmat virtausnopeudet alueella esiintyvät salmissa ja virtausnopeuksiin vaikuttaa voimakkaasti tuulen suunta ja veden pakkautuminen lahteen. Alueella vallitsevat länsi- ja lounaistuulet. Hangonkylän lahti on hyvin suojassa länsi- ja lounaistuulen nostattamalta pintavirtaukselta. Pohjois- ja koillistuulet puolestaan lisäävät pintavirtausta lahteen ja todennäköisesti nostavat vedenpintaa lahdessa tilapäisesti. Tällöin meriveden sisäänvirtaus nostaa virtausnopeuksia erityisesti vedenvaihtoa rajoittavissa salmissa. Salmien virtauspaikat ilmenevät esim. talviaikaan pitkään avoimina pysyvinä sulapaikkoina (Kuva 3).

Kuva 3. Ilmakuva vuodelta 2013. Sulat kohdat salmissa osoittavat virtauspaikat.

Tuulen suunnasta riippuen sisälahtea huuhteleva virtaus työntyy sisään joko Hangö västra fjärden tai Sikvarpssundetin kautta. Hangonkylänlahden vedenlaadun ja trofiatason kannalta on olennaista erityisesti Hangö västra fjärden kautta tapahtuva sisäänvirtaus. Virtausoloja Hangö västra fjärden kautta on heikentänyt Juvikenin pohjoispuolelle toteutettu aallonmurtaja, joka kaventaa tärkeää sisäänvirtaussalmea. Kaikkein merkittävimmin virtauksia rajoittava tekijä on kuitenkin virtaussysteemin kapein poikkileikkaus. Kapein poikkileikkaus sijaitsee laiturihankkeen pohjoispuolella, jossa sijaitsee matala Sikvarpssundet, jossa vesisyvyys on 1,5 metriä. Sikvarpssundetin kapeuden takia lahti on herkkä virtausolojen muutosten ajamille vedenlaadun muutoksille.

Pintavirtauksia heikentävät entisestään lahdelle sijoitetut lukuisat laiturit. Luonnollinen suojaisuus yhdistettynä alueen maksimaaliseen käyttöön venesatamana lukuisine laiturirakenteineen sekä merialueen yleiseen rehevöitymiskehitykseen on johtanut epäsuotuisaan kehitykseen Hangonkylänlahdella. Lahti on ollut tunnettu hiekkapohjastaan, mutta lisääntynyt orgaaninen tuotanto yhdistettynä heikentyneisiin virtausoloihin on johtanut vesikasvillisuuden huomattavaan lisääntymiseen ja paljon orgaanista aineista sisältävän pohjasedimenttikerroksen kertymiseen hiekkapohjan päälle.

3.4 Vesikasvillisuus

Lahden vesikasvillisuuden tilaa on kuvattu lahdelta vuonna 2018 tehdyssä kunnostusta varten tehdyssä vesikasvillisuuskartoituksessa (Catherine Munsterhjelm: Vattenväxtkartering som grund för slätterarbete vid Hangöby hamn ock Kapellhamnen). Selvityksessä kuvataan alueen runsastunutta vesikasvillisuutta jopa siihen pisteeseen asti, että vuonna 2017 koko lahti on ollut vesikasvillisuuden peitossa. Myös vuonna 2018 alueella esiintyi runsaasti vesikasvillisuutta runsaslukuisimpina lajeina tähkä-ärviä (*Myriophyllum spicatum*), ahvenvita (*Potamogeton perfoliatus*), karvalehti (*Ceratophyllum demersum*) sekä ahdinparta (*Cladophora* sp.).

Lahdella esiintyneet uposkasvien massaesiintymät ovat merkki lahden tilan merkittävästä heikkenemisestä. Runsastuneista lajeista erityisesti ärviä ja karvalehti ovat virkistyskäyttöä ajatellen haitallisia ja hankalasti hävitettäviä. Molemmat lajit lisääntyvät voimakkaasti pienistäkin verson pätkestä ja kasvu on hyvissä oloissa erittäin nopeaa. Toisaalta molemmat lajit viihtyvät ensisijaisesti suojaisissa vesissä, koska ne ovat huonosti tai ei lainkaan juurtuvina. Yksi tehokkaimmista tavoista torjua näitä kasveja onkin veden virtausolojen parantaminen lahdessa.

Vesikasvillisuus selvityksessä mainitaan vesilupahankkeen kohteena olevasta laiturista seuraavasti:

”Den långa bryggan i nordväst påverkar vattenflödet så att organiskt material samlas innanför bryggan. Där fans rikliga förekomster av både axslinga och hornsärv som båda är näringsgynnade.”

Laiturin vaikutus vesikasvillisuuden merkittävään lisääntymiseen on ilmeinen, vaikka kokonaisuuteen vaikuttavat myös aallonmurtaja ja alueen muut laiturit. Laiturirakennelman poistaminen kokonaan tai osittain todennäköisesti lisääisi veden virtauksia alueella ja siten luonnollisesti torjuisi alueen vesikasvillisuuden runsastumista ja epäsuotuisia massaesiintymiä.

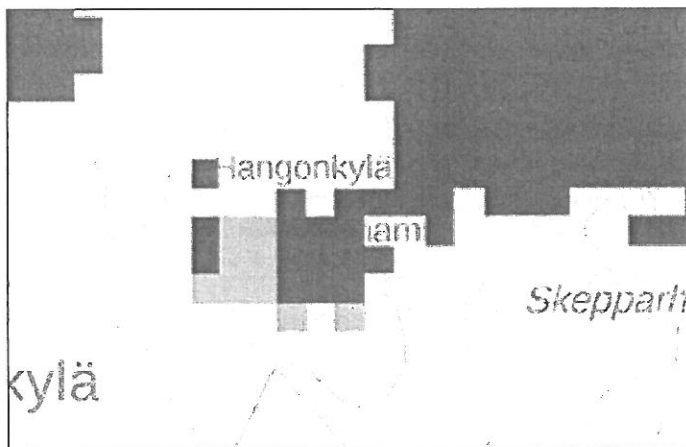
3.5 Vesitaloushankkeen hyötyjen ja menetysten arvioiminen

Vesilain mukaisesti hankkeelle voidaan myöntää lupa, mikäli se ei sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua. Mikäli hankkeen vaikutukset ovat vähäistä suuremmat, luvan myöntämisedellytykset harkitaan intressivertailun perusteella, jossa hankkeesta mahdollisesti aiheutuvia haittoja arvioidaan suhteessa hankkeen tarpeellisuuteen ja saataviin hyötyihin.

Hakemuksessa ei ole nähdäksemme käsitelty riittävästi hankkeen tuottamia haittoja sekä yleiselle että yksityiselle edulle. Hakemusta tulisi täydentää siten, että se huomioisi vesialueen ekologisen kokonaisuuden sekä haitat yksityiselle edulle (rantakiinteistöjen omistajat).

3.6 Silakan kutualue

Velmu-karttapalvelussa, on Hangonkylän sisälahti mallinnettu erittäin suotuisaksi tai suotuisaksi silakan poikastuotantoalueeksi, joka pitää sisällään sekä kutu- että poikashabitaatit (Kuva). Kudun onnistumiselle on olennaista kova pohja. Pohja on kuitenkin viimeaikaisen kehityksen seurauksena liettynyt ja edellytykset kudulle heikentyneet. Kehityskulkuun on vaikuttanut sekä Itämeren yleinen rehevöitymiskehitys että alueen virtausolojen muuttuminen.

Kuva 4. Silakan poikastuotantoalueiden mallinnettu esiintyminen. Tummansininen = erittäin suotuisa, keskisininen = suotuisa (Lähde: Velmu- karttapalvelu, <http://paikkatieto.ymparisto.fi/velmu/>)

3.7 Pohjaan kertyneen orgaanisen aineksen sisältämät haitta-aineet

Koska alueella on ollut venesatamatoimintaa jo pitkään, on mahdollista, että hiekkapohjan päälle viime vuosikymmeninä kertyneeseen orgaanisempaan pohjasedimenttiin on sitoutunut haitta-aineita, kuten kuparia tai TBT:tä, joita on käytetty veneiden pohjamaaleissa. Pohjaan kertyneet haitta-aineet voivat aiheuttaa riskin eliöstölle ja terveydelle, kun satamatoimintaan liittyvät potkurivirtaukset irrottavat pohjasta haitta-ainepitoisia sedimenttejä. Näin ollen hankkeen vesiluvan yhteydessä tulisi edellyttää alueen haitta-ainepitoisuuksien selvittämistä ja riskinarviointia, sillä vesilupaa ei voida myöntää hankkeelle, joka aiheuttaa

luonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista taikka vesistön tilan huononemista tai vaaraa ihmisen terveydelle.

4 Yhteenveto

Tärkeimmät havainnot:

- Laituri vaikuttaa heikentävästi alueen virtauksiin, ja on osasyllinen alueen vesikasvilisyyden massaesiintymiin, koska haitallisimmat lajit suosivat kohteita, joissa virtaukset ovat hyvin vähäisiä.
- Alueella on ollut venesatama- ja telakkatoimintaa pitkään. Pohjasedimentin haitta-ainepitoisuudet tulee selvittää, jotta voidaan varmistua, että venesatamatoiminta ei aiheuta vaaraa ympäristölle tai ihmisen terveydelle.

Lähteet:

Hari, J & Sipilä (1972). Vuorovesi ja ominaisheilahtelut Helsingin rannikolla. Vesiensuojelulaboratorin tiedonantoja 4(10), Helsinki.

Tie- ja vesirakennushallitus (1973). Veneilysatamien yleissuunnittelu, suunnitteluohjeet. Orrje & CO Scandiaconsult.

Paikkatietoikkuna. <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/#>
Velmu-palvelu. <http://paikkatieto.ymparisto.fi/velmu/>

